

U ovoj rubrici uz povremene opsežnije prikaze i komentare novih zakona i zakonskih prijedloga te drugih dokumenata socijalne politike objavljujvat ćemo i kratke preglede tekućih mjera iz područja socijalne politike. U ovom broju objavljujemo prvi takav pregled. (Napomena redakcije)

Mirovine, invalidnine, minimalne plaće, status prognanika i izbjeglica

Dodatak na mirovinu

U posljednjih nekoliko mjeseci Vlada i Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja donijeli su nekoliko odluka kojima je cilj poboljšanje teškog položaja umirovljenika. U pravilu se radi o mjesečnim dodacima na mirovinu.

Uredbu o mjesečnom dohotku na mirovinu prvi je put Vlada donijela 17. svibnja 1995. Tom je uredbom utvrđen dodatak na mirovinu u iznosu od 50 kuna za mjesec lipanj.

21. lipnja 1995. Vlada Republike Hrvatske ponovo donosi uredbu kojom se umirovljenicima uz mirovinu za mjesec srpanj isplaćuje i dodatak u iznosu od 50 kuna. Isti iznos dodatka isplaćen je i za mjesec kolovoz i rujna.

Sredstva za isplatu ovih dodataka osigurana su pozajmicom iz Državnog proračuna Republike Hrvatske za 1995. Uredbu je proveo Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, a njezina primjena obavljala se po uputama Ministarstva rada i socijalne skrbi.

Uredbom o utvrđivanju mjesečnog dodatka uz mirovinu donesenom na sjednici Vlade od 14. rujna 1995. dodatak za mjesec listopad utvrđen je u iznosu od 100 kuna po umirovljeniku. Od ukupnog iznosa potrebnih sredstava za isplatu ovog dodatka 75% osigurano je iz Državnog proračuna Republike Hrvatske. Preostalih 25% osigurano je iz sredstava triju fondova mirovinskog i invalidskog osiguranja.

Upravni odbor Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske 21. rujna 1995. donio je Odluku o raspoređivanju sredstava za oporavak umirovljenika te za organizirano pružanje pomoći i njege druge osobe u 1995. godini. U tu je svrhu iz Fonda namijenjena svota od 3.725.000 kuna (5.00 kuna za jednog korisnika).

Izvor: *Narodne novine* br. 33/95; 42/95; 52/95; 61/95; 66/95; 75/95; 81/95.

Invalidnine, opskrbnine i dodaci

Ministar obrane i ministar rada i socijalne skrbi donijeli su 1. siječnja 1995. godine Naredbu o utvrđivanju mjesečnih svota osobne invalidnine, drugih mjesečnih novčanih primanja i osnovice za određivanje opskrbnine. Ovom je naredbom za 50% uvećana:

- osobna invalidnina invalida I. grupe od koje se određuje i svota osobne invalidnine invalida II. do X. grupe s prijašnjih 842.16 kuna na 1263.24 kune,

- osnovica za određivanje opskrbnine s 289.49 kuna na 434.24 kune,

- dodatak za pripomoć u kući sa 236.86 kuna na 355.29 kuna itd.

Također su za 50% uvećani: dodatak za njegu i pomoć druge osobe, ortopedski dodatak te obiteljska invalidnina.

Izvor: *Narodne novine* br. 79/94; 54/95; 62/95.

Minimalne plaće

Vlada je 28. rujna 1995. donijela uredbu prema kojoj je minimalna plaća povećana za 2%, pa će umjesto dotadašnjih 888 kuna za razdoblje listopad - prosinac iznositi 906 kuna. Vlada je za isto tromjesečje odredila i drugu vrstu minimalne plaće koja služi za obračun raznih oblika socijalne pomoći. Iznos te nove minimalne plaće je 270.00 kuna i ona ne ulazi u oporezivi dohodak.

Odlukom Upravnog odbora Republičkog fonda mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske od 21. rujna 1995. visina naknade plaće u svezi s pravom na prekvalifikaciju ili dokvalifikaciju i naknade plaće u

svezi s pravom na zaposlenje od 1. travnja utvrđena je u iznosu od 1054.20 kuna. Ova se odluka počela primjenjivati od 1. travnja ove godine.

Od 1. srpnja 1995. godine ista je naknada povećana na 1093.80 kuna.

Izvor: *Narodne novine* br. 75/95.

Status prognanika i izbjeglica

Zastupnički je dom Sabora Republike Hrvatske na sjednici 2. lipnja 1995. godine donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o statusu prognanika i izbjeglica.

Prema ovom zakonu prognanici se štite od prisilnog iseljavanja iz stanova u koje su se smjestili do povratka na privremeno okupirana područja, ili dok im se ne osigura drugi odgovarajući smještaj u mjestu njihova zbrinjavanja. Nadalje, ujednačava se prehrana prognanika prema jedinstvenom normativu, djeci prognanika osiguravaju se besplatne knjige i pribor za osnovne i srednje škole, besplatan prijevoz i smještaj u đačke ili studentske domove. Za djecu predškolskog uzrasta osigurava se smještaj u predškolske ustanove pod povoljnijim uvjetima plaćanja. Prognanicima se osigurava pravo na dostojanstven ukop. Prognanicima se jamči pravo podizanja kredita za koje jamstvo, u ime države, daje Ministarstvo financija. Itd.

Vlada Republike Hrvatske 5. listopada 1995. donijela je Uredbu o povratku prognanika i izbjeglica na oslobođena područja. Ovom uredbom uređuje se povratak prognanika i izbjeglica, utvrđuju uvjeti za stjecanje statusa povratnika, trajanje tog statusa i postupak njegova ostvarivanja.

Uvjeti i postupak stjecanja statusa povratnika različiti su s obzirom na specifičnosti stanja na terenu. Naime, prognanik ili izbjeglica kojem je stan ili kuća u mjestu prebivališta neoštećena, povratkom u ta mjesta stječe status povratnika dok mu prijašnji status prestaje.

Prognanici i izbjeglice kojima je stan ili kuća I. II. III. IV. te stan V. ili VI. stupnja

oštećena imaju pravo podnijeti zahtjev za kredit za obnovu do 30. studenog 1995. Oni kojima je obiteljska kuća V. i VI. stupnja oštećena imaju pravo podnijeti zahtjev za obnovu i s Ministarstvom razvitka i obnove sklopiti ugovor o obnovi obiteljske kuće do 31. prosinca 1995. Nakon 90 dana od dana stjecanja kredita stječu status povratnika.

Prognanicima i izbjeglicama kojima je stan ili kuća u mjestu prebivališta (naselja gdje su ispunjeni uvjeti za povratak) neoštećena i koji se ne vrate do 30. studenog prestaje status prognanika i izbjeglica.

Prognanik ili izbjeglica kojem je obiteljska kuća V. ili VI. stupnja oštećena ima pravo na privremeni posjed i korištenje stambene zgrade ili stana ili pravo na najam stana na oslobođenom području. Danom ostvarenja ovog prava oni stječu status povratnika, ali i dalje zadržavaju pravo na obnovu obiteljske kuće ili stana V. ili VI. stupnja oštećenja.

Onima koji ne prihvate ovakvo privremeno rješenje prestaje status prognanika i izbjeglice 60 dana nakon odbijanja ponude.

Povratak može ostvariti i prava prema posebnim propisima kojima se uređuju pitanja poreznih i carinskih olakšica za poticanje povratka na područja obnove, kao i druga prava u skladu s poticajnim mjerama Vlade Republike Hrvatske.

Povratnik ne gubi sva prava koja su mu kao prognaniku ili izbjeglici pripadala prema Zakonu o statusu prognanika i izbjeglica. Prava koja povratnik zadržava su sljedeća: mjesečna novčana pomoć osobama bez prihoda koju utvrdi Ured za prognanike i izbjeglice, humanitarna pomoć, pomoć u socijalnoj adaptaciji i psihološka pomoć, školovanje djece u mjestu prebivališta ili, u početnom razdoblju, organizirano školovanje u odgovarajućem mjestu, potpuna zdravstvena zaštita, pomoć za podmirivanje drugih nužnih životnih potreba (prijezni troškovi, pogrebni troškovi i dr.).

Izvor: *Narodne novine* br. 81/95.

Priredila: Sadika Hasanagić